OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE.

№ 12. Dnia 30 czerwca 1927 r. Rok III.

T R E Ś Ć:

Cena egz. 1.40.

OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE.

GROSZ DO GROSZA

WARSZAWA 1927

№ 12. Dnia 30 czerwca 1927 r. Rok III.

Formy dopływu kapitałów zagranicznych na tle doświadczeń niemieckich.

Wobec aktualnej obecnie kwestji dopływu kapitału zagranicznego do Polski, w szerszym zakresie, aniżeli to miało miejsce dotychczas, zastanowimy się w krótkości nad formami jego dopływu w Niemczech.

Powszechnie wiadomo, iż Stany Zjednoczone zaspakajały w ostatnich latach lwią część zapotrzebowania kapitału długoterminowego w Niemczech. Według statystyki prowadzonej przez redakcję „Berliner Tageblatt", Niemcy umieściły w roku 1925 i 1926 na rynku amerykańskim pożyczek na sumę 2.388 miljonów mk. W roku 1927 osłabł nieco popyt na pożyczki zagraniczne ze strony Niemiec, zwłaszcza na rynku nowojorskim. Tłumaczy się to przedewszystkiem wzmożoną kapitalizacją wewnątrz kraju i lepszemi warunkami emisji na rynku wewnętrznym, jakoteż faktem, iż koncorsja amerykańskie uzależniają udzielenie pożyczki przedsiębiorstwu prywatnemu od przeprowadzenia przedwstępnej kontroli przez własnych buchalterów—kontrolerów i pozostawienia jednego z nich dla stałej obserwacji nad przedsiębiorstwem. Dla zaciągania pożyczek zagranicznych, wykorzystywany jest obecnie w szerszej niż poprzednio mierze rynek amsterdamski, na którym można uzyskać lepsze warunki pożyczkowe, aniżeli w bankach nowojorskich. Jest to następstwem kosztownego systemu emisyjnego, stosowanego przez banki amerykańskie. Z chwilą, gdy rozpoczynają się rokowania o uzyskanie większej pożyczki — zgłasza się zazwyczaj ogół znaczniejszych banków z „Wallstret", wchodząc w skład pierwszego koncorsjum emisyjnego. O ulokowaniu tej pożyczki wśród szerokich warstw społeczeństwa stara się inny syndykat bankowy, z którym już w czasie prowadzenia rokowań wchodzi w pertraktacje pierwsza grupa banków. Syndykat przejmuje zazwyczaj na własne ryzyko tylko część pożyczki, a co do reszty sumy przyjmuje jedynie opcję. Członkowie syndykatu muszą w oznaczonym terminie złożyć oświadczenie co do wysokości sumy, którą przejmują. Stąd pochodzi, iż subskrypcja pożyczki pokryta jest, jak to donoszą zazwyczaj telegramy w ciągu bardzo krótkiego czasu (10-30 minut). Syndykat ten dla uniknięcia niebezpieczeństwa, iż członkowie jego nie pokryją pożyczki w całkowitej wysokości, reasekuruje się przez zawarcie umowy z dalszą grupą banków, która przejmuje ewentualną pozostałość. Członkowie syndykatu mają ze swej strony banki pomniejsze i ajentów, którzy zajmują się ulokowaniem pożyczki wśród publiczności. Szukanie chętnych do nabycia pożyczki odbywa się w ten sposób, iż ajenci, korzystając z książek adresowych lub innych źródeł, idą do mieszkań osób, u których domniemywają się istnienia chęci kupna, i oferują im pożyczki. Jest to więc jakgdyby domokrążny handel papierami wartościowemi.

Przedstawiony powyżej łańcuch pośrednictwa powoduje, iż koszty tego systemu emisji są dosyć znaczne, wskutek czego i warunki, na których po-

życzka jest udzielona, nie są zbyt korzystne. Uderza zwłaszcza wysoka marża między kursem przejęcia pożyczki przez pierwsze koncorsjum bankowe, a kursem emisyjnym. Ponieważ w Amsterdamie technika emisji, wynikająca ze stuktury amerykańskiego systemu bankowego, nie jest tak kosztowna, można uzyskać na nim lepsze warunki emisji, zwłaszcza jeśli chodzi o pożyczki drobniejsze. Dla większych pożyczek rynek amerykański pozostanie zawsze bezkonkurencyjnym, ale i wtedy pożądanem jest stosowanie systemu emisji drobnej części pożyczki na rynkach europejskich, gdzie można uzyskać pożyczkę na niższe oprocentowanie, dzięki mniej kosztownym metodom emisyjnym.

Banki niemieckie korzystają również z innych form kredytu na rynku amerykańskim. Przed $1^1/_2$ rokiem banki amerykańskie zachowywały się z wielką rezerwą w stosunku do tych operacji, obecnie zaś (zwłaszcza pod koniec 1926 i początek 1927 r.) banki amerykańskie użyczały bankom bardzo obficie gotówki do operacyj giełdowych, i tem do pewnego stopnia tłumaczy się zwyżkowa tendencja giełdy berlińskiej, aż do chwili jej niedawnego nagłego załamania się. (Wskutek represyjnych zarządzeń Reichsbanku). Z końcem 1926 r. bardzo wiele większych banków niemieckich zaciągnęło krótkoterminowe pożyczki na rynku amerykańskim, w celu upiększenia swych bilansów rocznych pod względem stanu płynności i pogotowia kasowego. Kredyt ten otrzymały banki niemieckie na $4-4^1/_2$% w stosunku rocznym. Ostatnio nietylko wielkie banki niemieckie, ale i szereg mniejszych domów bankowych czyni starania o kredyty reportowe i to albo bezpośrednio na gruncie amerykańskim, albo w ich filjach paryskich. Aby zachęcić banki amerykańskie do tych operacji, mniejsze banki niemieckie godzą się na zapłatę $5^1/_2$%, plus połowę różnicy między stopą amerykańską, a każdorazowo obowiązującą stopą na rynku niemieckim (w danym momencie około $7^1/_2$% w stosunku rocznym). Banki nowojorskie chętnie udzielają kredytu w tej formie, traktując go jako operację dostatecznie zyskowną, krótkoterminową i pewną, ale z drugiej strony wobec silnego popytu banków niemieckich na niezdrowy kredyt giełdowy — nie mają oni korzystnego wyobrażenia o stosunkach wewnętrznych, panujących na giełdach niemieckich.

Odrębną formę dopływu kapitału amerykańskiego do Niemiec stanowi zakup akcji przedsiębiorstw niemieckich. Banki amerykańskie zwróciły większą uwagę na rynek akcyjny Niemiec pod koniec 1925 r., kiedy to kursy niemieckich papierów akcyjnych znajdowały się na najniższym poziomie. Początek tym zakupom na większą skalę dał „Investimenttrust“, który przeznaczył większą sumę na zakup niemieckich papierów, czem wywołał silne ożywienie na giełdzie berlińskiej, podnieconej zagadkowym skupem większych pakietów akcji na rachunek zagraniczny. Naogół jednak zakup akcji przez banki amerykańskie ma charakter wyłącznie spekulacyjny, i niewątpliwie znaczna część zakupionych papierów wróciła już z powrotem na rynek niemiecki, głównie dlatego, iż banki amerykańskie z istoty rzeczy nie mogą brać udziału w zmiennym tempie gry giełdowej, i że zawiodły ich oczekiwania na prawo poboru nowych emisji i dywidendy, i że dotychczas nie zostały jeczcze wprowadzone niemieckie papiery akcyjne na giełdę nowojorską. Dopiero wtedy spodziewają się większego ożywienia interesów arbitrażowych między New-Yorkiem a Berlinem.

Oprócz emisji pożyczek, kredytów reportowych, zakupu akcji, rynek amerykański jest również miejscem zbytu dla niemieckich listów zastawnych, które ze względu na ich wysokie jeszcze stosunkowo oprocentowanie (około 10%) są lubianym objektem lokacyjnym zarówno wewnątrz Niemiec, jak i zagranicą. Według szacunkowych obliczeń, gdyż ścisła kontrola w tym względzie jest niemożliwa, ogół niemieckich listów zastawnych, ulokowanych na rynku amerykańskim, wynosił 80—100 miljonów dolarów. Wobec spadku stopy procentowej i oprocentowania niemieckich listów zastawnych—istnieje obecnie w New-Yorku większy popyt na południowo amerykańskie papiery.

Przegląd form importu przez Niemcy kapitału zagranicznego z rynku amerykańskiego dowodzi, iż w trzecim roku jego dopływu — pożyczki długoterminowe są już obecnie rzadziej zaciągane, wobec spadku stopy procentowej na rynku wewnętrznym Niemiec i wysokich kosztów emisyjnych, pobieranych przez banki nowojorskie. Zaciągany jest natomiast przez większe banki kredyt krótkoterminowy na cele giełdowe.

W roku 1927 uwydatniło się coraz bardziej znaczenie rynku wewnętrznego dla zaspokojenia popytu na kredyt długoterminowy. W ciągu pierwszych czterech miesięcy ulokowano na rynku wewnętrznym pożyczek długoterminowych na sumę **932 milj. mk.** z przeciętnem oprocentowaniem od 6—7% i kursem emisyjnym od 92—97%, podczas gdy równocześnie na rynkach zagranicznych emitowano zaledwie na sumę 126 milj. mk. Długoterminowe pożyczki wewnętrzne zaciągnięte w czasie od stycznia do kwietnia 1927 r. dzieliły się jak następuje

(w miljonach marek)

	Pożyczki państwowe i krajowe	Pożyczki związków samorząd.	Pożyczki przemysłowe	Razem
Styczeń 1927 r.	45,0	78,0	89,2	**212,2**
luty ,,	575,0	22,5	10,0	**607,5**
marzec ,,		20,0	42,4	**62,4**
kwiecień ,,	45,0		5,0	**50,0**
Razem	665,0	120,5	146,6	**932,1**

Pożyczki krajowe, wypuszczone w kwietniu 1927 r., dotyczyły 6% pożyczki saskiej, umarzalnej do roku 1953 i wypuszczonej po kursie 95.75. Pożyczki przemysłowe emitowane były na 7% po kursie 97.25, umarzalne w latach 1923—1953.

Ruch kapitałów na rynku lokacyjnym w Niemczech charakteryzuje poniższe zestawienie:

	Pożyczki zagranicz.	Pożyczki wewnętrzne	Podwyższenia kapit. akcyj.	Zmiejszenia kapit. akcyj.
Rok 1927	1.758,7	1.378,6	1,075,8	398,5
4 pierwsze mies. 1927 r.	126,3	932,1	434,6	104,5

Z zestawienia widoczne jest znamienne posunięcie się podstawowego źródła, zaspakajającego popyt na kredyt długoterminowy z rynku zagranicznego na rynek wewnętrzny. Procentowo najwyższy udział w podwyższaniu swych kapitałów stanowią banki i towarzystwa ubezpieczeniowe, następnie idą towarzystwa transportowe, zakłady metalowe i przemysł chemiczny.

Naukowa propaganda oszczędności.

Sprawy oszczędnościowe zarówno jak i zagadnienie oszczędności były dotąd jako objekt badań i dociekań naukowych na uniwersytetach, a także i w piśmiennictwie, traktowane po macoszemu. To też zrozumiałem jest znaczenie, jakie przywiązywano do uruchomionej, dzięki staraniom Pierwszego Międzynarodowego Kongresu Oszczędnościowego w Medjolanie, placówki—decentury dla spraw oszczędności na jednej z niemieckich wyższych uczelni.

Nie bez znaczenia więc dla szczupłej ilości naukowych badań o sprawie organizacji i zagadnienia oszczędności są zorganizowane w Bryn Macor College wykłady o oszczędności robotnic, które niewątpliwie posłużą wieloma pożytecznemi wskazaniami w praktycznej pracy oszczędnościowej. Bryn Macor College — w Bryn Maur, Pensylwanja jest dostępną tylko dla kobiet, wyższą uczelnią, która od 1921 roku prowadzi owocną i użyteczną działalność oświatową wśród robotników.

W ciągu miesięcy letnich każdego roku organizowane są dwumiesięczne kursy dla robotnic od 21 do 35 lat, które conajmniej od 3 lat zajmują się pracą zarobkową, a od lat conajmniej dwóch pracują w przemyśle.

Podczas letniego kursu roku 1926 podniesiono sprawę działalności oszczędnościowej uczestniczek kursu. Wobec tego, że chodzi tu o grupę, składającą się z 102 pracownic, to rezultaty i wnioski z tych badań i zestawień nietylko są interesujące dla dociekań teoretycznych, ale mogą być także wzięte pod uwagę w życiu praktycznem.

Grupa, która posłużyła do poniższych obserwacji, składała się z pracownic przemysłu, które przybyły najczęściej z odległych, o kilka dni drogi miejscowości, zarówno z Wschodu jak z Zachodu, zarówno z Północy jak z Południa Stanów Zjednoczonych.

Wiek uczestniczek kursu wahał się od 19 do 41 lat: przytem więcej niż połowa z nich nie przekroczyła jeszcze lat 25-ciu. W osobie tych 102 robotnic reprezentowany był przemysł 18 stanów Związku Amerykańskiego i Kanady. Najliczniej były reprezentowane: przemysł odzieżowy (37 przedstawicielek), przemysł tekstylny (piętnastoma) i modniarski (trzynaście). Reszta składała się z robotnic przemysłu: (tabacznego) tytoniowego, obuwianego, telefonicznego i drukarskiego.

Narodowościowo skład kursu przedstawiał się następująco: 54 Amerykanki — reszta emigrantki urodzone w Rosji, Polsce, Włoszech i Anglji. Zauważyć jeszcze należy, że prawie czwarta część uczestniczek kursu oświadczyła, że w okresie od 1 czerwca 1925 r. do 1 czerwca 1926 r. były zatrudnione mniej niż 26 tygodni 54—godzinnych. Przy sposobności pozostaje do stwierdzenia, że robotnicy i robotnice amerykańscy zwykli rozpoczynać oszczędzanie od deponowania swych oszczędzonych

(c. d.).

Historja Bankowości w zarysie.

Prospekt czyli treść Planty do ułożenia Projektu Banku Narodowego.

Nim przystąpiłem w Plancie do okazania w szczegule Użyteczności, założyć się maiącego Banku Narodowego w Polszcze, w przódy, dla dowiedzenia teyże spodziewać się mogocey użyteczności, okazałem w Ogóle użyteczność Pryncypalnieyszych Zagranicznych Banków, do których Plantę moią stosowałem, z różnicą tylko, którą do Pozycyi, Sytuacyi, Handlu, Wolności, oraz Praw Kraiu tego potrzebną bydź sądziłem, teraz zaś dla większey łatwości porozumienia całey tey Planty, umyśliłem Treść oney krótko zebrać, iak następuie.

Ustanowi Rzplta Bank Lat 20 trwać maiący, pod Administracyą udzielney na to Kommissyi Bankowey, która z sześciu Kommissarzy po dwoch z każdey Prowincyi, iednego Dyrektora i iednego Vice-Dyrektora, oraz z sześciu Assessorów *cum voce consultiva*, składać się będzie: Kommissarze i Dyrektorowie z zysków Bankowych płatni, a Assessorowie bezpłatni (będąc za to Kandydatami na Kommissarstwo) bydź maią.

Kommissya Bankowa będzie pewnym Sposobem z Kommissyą Skarbową, tak złączona, iż Kommissya Skarbowa we wszystkich Pryncypalnych Operacyach Bankowych, Kommissyi Bankowey ustawiczną Radą i pomocą będzie, a przez to samo, stanie się ustawicznym nad tąż Kommissyą Bankową stróżem, aby żadna a żadna, z Operacyów Bankowych dla *Publicum* szkoda nigdy wyniknąć nie mogła.

Umocni Rzeczpospolita też Komissyą Bankową, do robienia Assygnacyów, czyli Biletów Bankowych, za każdym okazaniem, do zapłacenia służących, według formy i sposobu, dla zapobieżenia fałszowaniu, przepisanego, a to w następuiącey wielości i proporcyi.

I-go Kwartału na początek Banku, zrobi Kommissya Bankowa 10 Mill: takowych Assygnacyów, w różnych dużych (po 1000) a małych (po 10 Złł:)

pieniędzy w kasach lub bankach oszczędnościowych, aby po zebraniu pewnej sumy ulokować swoje oszczędności w jakiemś towarzystwie ubezpieczeniowem lub podobnej instytucji oszczędnościowej. Informacje zamieszczone w styczniowym (z roku bieżącego) numerze American Federationist, organie amerykańskich związków rzemieślniczych, American Federation of Labour, wykazują co następuje:

„Ze 102 robotnic zaledwie 53 posiadało latem 1926 r. konta oszczędnościowe; piąta część uczestniczek nigdy ich nie posiadała, a część czwarta (28) posiadała kiedykolwiek przedtem konto oszczędnościowe. „Wątpliwem jest“—pisze sprawozdawca, nawiązując do instynktu oszczędnościowego Francuzów, „przypisywać przyczynę zniknięcia całego szeregu tych kont brakowi dyscypliny oszczędnościowej, albo przyzwyczajenia do oszczędzania“.

Niewątpliwie znaczna część dawnych posiadaczek kont oszczędnościowych zmuszona została do wycofania swoich wkładów ciężkiemi warunkami. Nawet z pośród 53-ch posiadaczek kont 33 wycofały pewne części swoich wkładów na bieżące potrzeby.

Naogół podniesienie się sum wkładów było bardzo nieznaczne. Dwie piąte oszczędzających posiadały oszczędności niesięgające 100 dolarów, a tylko 7 oszczędziło więcej niż 500 dol. A więc zdolności oszczędzania okazały się poniżej przeciętnych dla wielkiej ilości robotników, które według Abrahama Epsteina wynoszą prawie dol. 295.

Szczegóły wynikają z załączonej tabeli I.

Tabela I. Płace i Konta Oszczędnościowe.

	Robotnicy								
				oszczędności					
	ogólem	bez oszczęd.	z oszczęd.	niżej dol. 100.	niżej dol. 200	niżej dol. 300.	niżej dol. 400.	niżej dol. 500	dol. 500 i wyżej
Płace ogólne	102	49	53	22	12	4	7	1	7
mniej niż 15 dol.	5	1	4	2	1	—	—	—	1
dol. 15 i mniej niż dol. 20	21	10	11	6	2	—	1	—	2
„ 20 „ „ „ 25	26	13	13	3	5	—	3	1	1
„ 25 „ „ „ 30	20	9	11	6	2	1	1	—	1
„ 30 „ „ „ 35	17	12	5	4	1	—	—	—	—
„ 35 „ „ „ 40	4	2	2	—	—	—	2	—	—
„ 40 „ „ „ 45	7	2	5	1	1	2	—	—	1
„ 45 „ „ „ 50	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ 50 „ „ „ 55	1	—	1	—	—	1	—	—	—
„ 55 „ „ „ 60	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ 60 i więcej	1	—	1	—	—	—	—	—	1

Z powyższej tablicy najwyraźniej wynika brak związku i określonej znaleźności między wysokością płacy robotniczej a wysokością wkładów oszczędnościowych. Wyjaśnienia tego stanu rzeczy szukać

Biletach, które iuż to, przez Skarb Rzpltey, iuż to przez inne swoie Operacye, Kommissya Bankowa, w użyteczną Cyrkulacyą Publiczności z Banku wyprowadzić starać się będzie, a odebraną za takowe 10 Mill: Gotowizną, Realizacye, czyli zmienianie codzienne biletow, zastępować powinna.

Ponieważ zaś dla nadania Biletóm w Kraiu Naszym kurrencyi (gdzie ieszcze do utrzymania Biletów w Cyrkulacyi, dosyć Handlu nie ma) Prawo nastąpi, iż wszystkie Podatki Publiczne koniecznie przez połowę, takowemi Biletami, opłacane bydź muszą, a tak też i wszelkie Expensa Kraiowe, przynaymniey przez połowę, takowemi Biletami opłacane będą, przeto ztąd zaraz wyniknie, iż iuż po pierwszym Kwartale, przynaymniey 5 Millonów zbywaiącey od Realizacyi gotowizny, w Banku bezczynnie leżeć będzie; bo choćby nawet wszystkie do Banku wrócić się mogące, po Realizacyą Bilety wróciły, iednak więcey iak 5 Millionów wrócić się nie może, ponieważ, fuponuiąc co Kwartał 10 Millionów Podatków Publicznych, Publicum, na opłacanie takowych połowy Biletami, 5 Millionów Biletów w Cyrkulacyi zatrzymać koniecznie musi.

Gdy więc iuż po upłynieniu I-go Kwartału okaże się, że 5 Millionów Rzeczpospolita w Banku gotowych pieniędzy zbywaiących mieć będzie, przeto zaraz tenże Bank czyli Kommissya Bankowa, część pewną Biletów ieszcze przyrobić, a takowe na wypożyczanie dla obywatelów destinować może, bo maiąc 5 Millionów Gotowizny, zapewne przynaymniey 10 Millionów Biletów, Realizacyi zastąpić może, iako w tey Materyi, doświadczaiące za Granicą Systema Kredytu, to widocznie codziennie naucza.

Chcąc iednak tak delikatnie iak tylko można z kredytem postępować, nie będą i te 10 Millionów odrazu wypożyczane, ale tylko co Kwartał 2 Milliony, aby tym czasem tym mocniey Kredyt ugruntować się mógł, do czego tedy 5 Kwartałów wyidzie.

Gdy zaś przez to samo powolne postępowanie, z wydawaniem Biletów z Banku, tak mocno Biletów Kredyt ufundowanym zostać może, że zapewnie Bank, oprócz wypożyczaiących się Biletów, ieszcze wielką część takowych, między Obywatelów, za gotowe Pieniądze wydać może (bo przez to samo, że Bilety w zupełnym kredycie będą, iuż wielka część Obywatelów, bawiących się Handlem, i podobnemi Handlu Negocyacyami, będzie dla

należy w najróżniejszych przyczynach. Przedewszystkiem należy wziąść pod uwagę, że wkłady oszczędnościowe powyżej wyszczególnione, nie są wyłącznie oszczędnościami z płacy za wykonaną pracę, a składają się całkowicie lub częściowo z darowizn, spadków lub innych przypadkowych źródeł. Dlatego też nie mogą one być uważane za oszczędności. Należy także dodać, że wyszczególnione w tabeli płace robotnicze oznaczają płace tygodniowe za odbyte tygodnie pracy, i w ten sposób tabela nie przewiduje poszczególnych, indywidualnych wypadków czasowego bezrobocia, które zjada pieniądze przeznaczone na oszczędności.

Jeżeli przytem w rozważaniu zdolności oszczędnościowych weźmiemy pod uwagę jeszcze jeden niesłychanie ważny czynnik — rodzinę, którą dany osobnik utrzymuje, to otrzymamy zupełnie inne oświetlenie badań nad powyższą grupą robotnic, Z pośród 102 robotnic, 2/3 (66) utrzymywały swoje rodzeństwo lub krewnych. Ciężar tego utrzymywania był dosyć znaczny, bo wynosił 3—4 osoby całkowicie i 63 częściowo utrzymywane.

Ale nawet uwzględnienie tego czynnika nie stwarza bynajmniej sytuacji, którąby wykazywała znaczny wzrost zdolności oszczędnościowych u tych, którzy nie mają żadnych obowiązków utrzymywania kogokolwiek w zestawieniu z tymi, na których te obowiązki spadają.

Tabela II. Wkłady oszczędnościowe a ciężary utrzymywania krewnych.

Wysokość oszczędności	Robotnicy			
	Ogółem	bez obowiązku utrzymywania	z obowiązkiem całkowitego utrzymywania	z obowiązkiem częściowego utrzymywania
Ogółem	102	35	4	63
Żadne	49	15	2	32
Mniej niż dol. 100	22	8	—	14
dol. 100 i mniej niż dol. 200	12	5	1	6
„ 200 „ „ „ 300	4	1	—	3
„ 300 „ „ „ 400	7	3	—	4
„ 400 „ „ „ 500	1	1	—	—
„ 500 i więcej	7	2	1	4

Przy ogromnem znaczeniu regularnego zatrudnienia robotników w przemyśle i rozwoju rzemieślnictwa istnieją jeszcze dwie ewentualności w dalszym rozwoju ruchu oszczędnościowego.

1) Wzrost liczby oszczędzających dzięki regularnemu zatrudnieniu robotnika i 2) wzrost liczby oszczędzających z pośród robotników rzemiosł, co prowadzi do stworzenia się w Stanach Zjednoczonych arystokracji robotniczej.

łatwieyszego transportowania, i liczenia, woleć Pieniądze swe w Biletach mieć, niżeli w iakiey chcąc gotowey Monecie) przeto z tych powodów, łatwo ieszcze drugich 5 Millionów Gotowizny, zbywaiącey po upłynieniu pierwszych 5 Kwartałów, Rzlta w Banku spodziewać się może, a zatym w drugich pięć Kwartałach, ieszcze drugie 10 Millionów Biletów Kommissya Bankowa, na Zysk Rzplitey, Obywatelom wypożyczyć może, co iednak tylko na ów czas Kommissya Bankowa uczyni, gdy tego supponuiący Kredyt zupełnie dozwoli, w przeciwnym zaś przypadku, Kommissya Bankowa, tylko tyle Biletów przyrobi, ile Kredyt dozwoli, ieżeliby zaś Kredyt więcey niedozwolił, tedy więcey nie przyrobi; bo choćby Rzeczpospolita nawet i większego, iak tylko od pierwszych 10 Millionów Zysku z Banku niemiała, tedy iuż i ten Zysk ważny dosyć być może, do ustanowienia Banku, gdy takowy po odtrąceniu wszelkich Expensów Bankowych kilkakroć Stotysięcy co Rok uczynić może.

Gdy zaś wszystkie rzeczy dobre, lepszemi ieszcze zrobione bydź mogą, przeto dla łatwieyszego Kredytu Biletów, od Obywatelów utrzymania, pozwoli Rzeczpospolita Kommissyi Bankowey, aby do swoich Operacyów Pożyczalnych, to iest do Lombardu, ieszcze i Akcyonistów sobie do Kompanii przyłączyć mógła, a zatym aby ieszcze i w Proporcyi takowey, w iakiey ciż z Gotowizną, i Hypotheką, do Lombardu przykładać się będą, Biletów na wypożyczanie przyrabiała, iednak także niewięcey, iak przez 10 Kwartałów, co Kwartał, Milliony 2 in. Summa Millionów 20—Za które Bilety Akcyoniści, co Kwartał, ieden tylko Million Gotowizną do Banku zapłacić, a za drugi Million iedynie doskonałą Hypothekę dać powinni będą, zkąd dla Akcyonistów ten Zysk wypływać będzie, iż lubo Lombard tylko na 6 p. C. Summy wypożyczać będzie, iednak Zysk ztamtąd roczny dla Akcyonistów, po odtrąceniu Expensów, i próżno leżących Summ, ieszcze Circa 10 p. C. bydź może, a przeto zapewnie i ciż, także z wszelkim swym staraniem, do tego przyczyniać się będą, aby Bilety *in Publico* zawsze w Cyrkulacyi, i dobrym Kredycie zostawać mogły.

Gdy tedy do uskutecznienia tych tu wyrażonych Operacyów Bankowych pożyczalnych, Biletów 40 Millionów, potrzebnych będzie, a zaś, gdy oprócz tychże, dla przypadkowych potrzeb (iuż to dla Oby-

Tabela III. Wkłady oszczędnościowe a czas pracy zarobkowej.

	Robotnicy								
				oszczędności					
	Ogółem	bez oszczęd.	z oszczęd.	mniej niż dol. 100	mniej niż dol. 200	mniej niż dol 300	mniej niż dol. 400	mniej niż dol. 500	dol. 500 i więcej
Ogółem	102	49	53	22	12	4	7	1	7
Mniej niż 5	13	9	4	2	2	—	—	—	—
5 i mniej niż 10	53	25	28	12	6	2	5	1	2
10 „ „ 15	25	10	15	7	3	1	1	—	3
15 „ „ 20	9	5	4	—	1	1	1	—	1
20 „ „ 25	1	—	1	1	—	—	—	—	—
25 i więcej.	1	—	1	—	—	—	—	—	1

Według tabeli największa ilość oszczędzających, rekrutuje się z pośród liczby pracujących w przemyśle dłużej aniżeli 5 lat. I tak naprzykład z pośród 89 robotnic, które pracowały dłużej niż 5 lat 55% (49) posiadało i 45% (40) nie posiadało oszczędności. Uwzględniając przynależność robotników do związków rzemieślniczych — stan sum oszczędnościowych nie ulegnie znacznej zmianie, co wynika z tabeli:

Tabela IV. Wkłady oszczędnościowe i przynależność organizacyjna.

Wkłady oszczędnościowe	Ogółem	Członkowie Zw. Rzemieślniczych	Nienależący do Zw. Rzemieślnicz.
Ogółem	102	52	50
Żadne	49	22	27
Mniej niż dol. 100	22	12	10
dol. 100 i mniej niż dol. 200	12	6	6
„ 200 „ „ „ 300	4	4	—
„ 300 „ „ „ 400	7	3	4
„ 400 „ „ „ 500	1	—	1
„ 500 i więcej	7	5	2

Gdyby nawet płynące z podniesienia wkładów oszczędnościowych wnioski i skutki nie miały pierwszorzędnego znaczenia, to nie można ich nie brać pod uwagę — albowiem one pod pewnym

watelów potrzebuiących Biletów do Handlu, chcących takowe za gotowe pieniądze z Banku wykupić, przez co fundusz Realizacyiny, co raz w proporcyi powiększać się może, iuż to na zamienienie podartych Biletów, i tym podobnych potrzeb) iescze, drugie 40 Millionów Biletów, z pożytkiem użyte bydź mogą, przeto Kommissya Bankowa, nie chcąc co Seym nowemi i niepotrzebnemi zapytaniami Stany zatrudniać, może, zaraz po ustanowieniu Banku, bydź umocniona, do zrobienia w ogóle in Summa 80 Millionów Biletów, aby tylko przepisaney sobie w tym punkcie, względem czasu, i sposobu wydawania Biletów, Reguły, nigdy przestąpić nie mogła, a iuż zapewne przez to samo, zaraz wszelka obawa, względem wielości 80 Millionów Biletów, upada, gdy takowe nie razem, ale tylko succesive robione, i wydawane będą, do czego przynaymniey Pułczwarta Roku, iako Planta naucza, przeydzie; a nadto ieszcze, gdy drugie 40 Millionów, nie na wypożyczanie, ale tylko na powiększenie Kassów Realizacyinych, i na zapas, służyć maią, zatym iuż żadną miarą szkodliwemi, dla Publicum, bydź nie mogą, iako Artykuł 11-sty w Plancie z Notami do tego przydanemi, iasno okazuie.

W tym samym 11-stym Artykule, ieszcze i to widać, że gdy raz pierwsze Operacye, względem wypożyczyć się maiących 40 Millionów, załatwione będą, ieszcze i prócz takowych, 10 Millionów (podług powszechnego Bankowego Systema Kredytu, dla wypożyczania na Zastawy Ruchome, przez Kantory Bankowe, *titulo: Mons Pietatis*) na Zysk Rzeczypospolitey użyte bydź mogą, a zatym Rzeczpospolita czasu swego, gdy Bank ten do swey zupełney doskonałości przyidzie, Rocznego Zysku Procentowego, od 30 Millionów wynosząc, po odtrąceniu Expensów, Circa Półtora Milliona mieć może, któremi albo Podatki Obywatelom ulżyć, albo na inne Kraiowe użyteczne potrzeby, użyć może.

Ta tedy jest Pryncypalna Treść moiey Planty, którą tu wyciągnąć przedsięwziełem, o reszcie zaś w krótkości tylko nadmieniam, co w Plancie samey obszernie powiedziałem.

Dla łatwości nabycia Biletów, oraz dla zamienienia tychże na Gotowiznę, będą w całym Kraiu, 1 Pryncypalny, a 6 Prowincyonalnych Kantorów Realizacyinych, oraz i przy wszystkich Cłach, Kassy Biletowe na początku Banku.

Kantor Lombardowy, który iedynie na Hy-

względem, z pewnemi zmianami i odchyleniami, stwarzają normalną sytuację, odpowiednią do rzeczowego badania. Gdyby jednak skala wzrostu wkładów była większa, gdyby badane jednostki znajdowały się w mniej więcej równych i jednakowych warunkach, to wnioski byłyby słuszne bezwarunkowo i dałyby się zastosować do większości wypadków. Albowiem różne warunki życiowe stwarzają różne nawyki i przyzwyczajenia, i przy mało jednorodnej grupie ludzi nie występują jaskrawie pewne cechy—różniące. Zresztą także z drobiazgowych badań można wyciągnąć wnioski słuszne przy pewnych warunkach lub z pewnym stopniem prawdopodobieństwa.

Najważniejszy wniosek, jaki z zachowaniem pewnej rezerwy możnaby z badań nad 102 uczestniczkami kursu wysnuć jest następujący: jeżeli robotnicy o wyższych płacach nie wykazują, po uwzględnieniu ciężaru obowiązków utrzymywania krewnych, większych zdolności oszczędnościowych, niż robotnicy o płacach niskich, to oznacza to z całą pewnością, że propaganda oszczędności i wychowanie młodzieży w duchu oszczędności mają szerokie pole do działania. Z drugiej strony, możnaby z powyższych danych wysnuć wniosek, że zdolności oszczędnościowe wymienionych 102 robotnic nie były zbyt wielkie. Natomiast dalsze podniesienie się wkładów oszczędnościowych mogłoby być punktem wyjścia dla dalszych badań.

Pozostaje jeszcze dla pełnego zrozumienia podanych faktów dodać, że prawie połowa robotnic (46) opłaca polisy oszczędnościowe od dol. 200 do 2,000—wnosząc premje roczne od dol. 10 do dol. 70. Część robotnic (34) miała różnie ulokowane oszczędności, (13 robotnic w pożyczkach uprzywilejowanych). Każda z tych ostatnich robotnic posiadała także pewne wkłady oszczędnościowe, i większość z nich miała znaczniejsze depozyty.

Komunalne Kasy Oszczędności w Polsce.

W zeszycie 2 Kwartalnika Statystycznego podano rezultaty ankiety w opracowaniu p. Leona Błaszkowskiego, dotyczącej komunalnych kas oszczędności, który to artykuł, jako zawierający niezmiernie ciekawy materjał, podajemy w skróceniu. *Red.*

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych rozesłało w maju 1926 roku ankietę do województw w celu zebrania danych statystycznych, dotyczących wszystkich istniejących w Polsce miejskich i powiatowych kas oszczędności. Odpis tych danych wojewodowie mieli polecone przesyłać do Głównego Urzędu Statystycznego. Tym sposobem w końcu roku zeszłego Główny Urząd Statystyczny mógł przystąpić do opracowania ankiety i rezultaty tego opracowania obecnie podaje. Ogólne dane tymczasowe, dotyczące komunalnych kas oszczędności na podstawie tejże ankiety były wydrukowane w zeszycie 1 *Wiadomości Statystycznych* z roku bieżącego.

Sumy podane przez kasy w dolarach zostały przeliczone na złote po kursie 1 dolar — 9 złotych i wliczone do sum ogólnych.

Najtrudniejszą, bo najbardziej sporną rzeczą była kwestja waloryzacji. Ankieta zapytania co do waloryzacji nie zawierała; wymagałoby to bardzo długich i szczegółowych objaśnień, a mogłoby wpływać jednocześnie na opóźnienie wypełnienia formularzy przez kasy, korzyść zaś z tego byłaby mi-

---

potheki tak Obywatelom Koronnym, iako i Litewskim, pożyczać będzie. ma bydź dla menażowania niepotrzebnych Expensów, tylko ieden w Warszawie.

Kantory zaś *sub titulo Mons Pietatis*, które na Zastawy ruchome pożyczać maią, będą 4, w pryncypalnieyszych Miastach Korony i Litwy.

Bilety przez Ogień, i Wodę, lub iakim chcąc innym sposobem zniszczone, z pewnemi warunkami, Bank tak iak wszelkie inne opłacać będzie, vide Artykuł 18-ty, 19-ty 20-ty.

Bilety fałszywe, gdyby tak delikatnie zfałszowane były, żeby onych od prawdziwych widocznie distyngować nie można, takowe Bank, także tak, iak swoie własne opłacać, sam szkodę cierpieć, i oney na Fałszerzach dochodzić będzie, co iednak zapewnie bardzo rzadko, a podobno i nigdy się nie trafi, ponieważ wszelką można w tym ostrożność, użyta będzie, vide Art. 21-wszy, 22-gi, 32-gi.

Wszystkie zaś inne szczegóły, iako to: Rząd Kommissyi Bankowey — Czemu Bilety po 10 Złł: naymnieysze, a czemu po Złł: 1000 naywiększe. — Dla czego pryncypalnie Kommissya Skarbowa z Kommissyą Bankową złączona. — Jakim sposobem to się stanie, że każdy maiący iakową Płacę, lub Pensyą od Rzpltey, takową, z wszelką ochotą, przynaymniey przez połowę Biletami przyimować, a nawet Bilety, więcey iak gotowe pieniądze przenosić w szacunku będzie, ponieważ osobno z początku Banku, maiący Bilety, zawsze na takowych zamieniaiąc, one u Partykularnych Osób na Gotowiznę, cokolwiek, a przynaymniey półzłotego na Złł: 100 zarabiać może. — Jakim sposobem, w Kantorach Realizacyinych, Bilety ustawicznie, żądaiącym Gotowizny, bez naymnieyszey zwłoki zamieniane będą. — Jakim sposobem Lombard i Mons Pietatis, Summy pożyczać będą, i na iaki Procent. — Czemu Lombard z Akcyonistami, w iednych okolicznościach sam od siebie, a w drugich od Kommissyi Bankowey dependować będzie. — Jakim sposobem w Banku Hypotheki za doskonałe, lub za niedoskonałe uważane będą. — Jakie gatunki Zastawów w Banku przyimowane, a iakie odrzucane bydź maią. — Jaka dla Fałszerzów Biletów, Kara, a iaka dla Delatorów nadgroda. — Czemu Termin Lombardu na Lat 20. — Jakim sposobem Akcyoniści (będąc obowiązani do terminu tychże Lat 20, swe do Banku włożone Kapitały, i zapisane Hypotheki, tamże zostawić) tym czasem swoie Akcye

nimalna wobec tego, że do końca r. 1925 więcej, niż połowa kas waloryzacji jeszcze nie ukończyła. Mając zupełnie pewne dane co do waloryzacji, możnaby kasy podzielić na 3 grupy: 1) kasy, które waloryzację przeprowadziły całkowicie, 2) kasy, które ją przeprowadziły częściowo i 3) te, które waloryzacji jeszcze nie zaczęły, i każdą z tych grup należałoby wtedy oddzielnie opracować. Brak wiadomości co do dokonania lub niedokonania waloryzacji nie pozwolił na to; z drugiej strony z tych samych powodów trudno było każdą kasę podawać indywidualnie, gdyż nie można porównywać poszczególnych kas, nie mając przy nich uwag co do waloryzycji. Dlatego przy opracowaniu ankiety musiano poprzestać na podaniu liczby wkładów oraz sum wkładów, pożyczek i funduszów rezerwowych dla kas, połączonych w pewne grupy według trzech różnych kryterjów z pominięciem zupełnie kwestji waloryzacji. Dzielono więc kasy według województw, czasu powstania oraz liczby kas w powiatach i miastach. Dodaje się przez to w każdej grupie sumy złotych niewspółmierne: złote przerachowane według kursu urzędowego, złote otrzymane wskutek dokonanej waloryzacji oraz złote wpłacone po wprowadzeniu waluty złotowej. Z tem zastrzeżeniem można dopiero podane tu tablice badać i omawiać.

Jak widać z tablic, z ogólnej liczby 204 kas było czynnych w r. 1925 — 198. Z nich najwięcej, bo 126 (czyli 64%), istniało w województwach zachodnich i śląskiem; znacznie mniejszą liczbę kas— 54 (a więc 27%) posiadały województwa południowe. W jednej i drugiej grupie województw prawie wszystkie kasy powstały przed wojną, co tłumaczy się przepisami rządów pruskiego i austrjackiego, ułatwiającemi i popierającemi zakładanie komunalnych kas oszczędności (ob. regulamin pruski z r. 1838 i regulatyw austryjacki z r. 1844). Przepisy te były najzupełniej różne, zupełnie różnie traktowały charakter prawny powstających kas, niemniej jednak pozwoliły na założenie dużej ich ilości. Inaczej rzecz się miała w b. zaborze rosyjskim: tutaj zakładania komunalnych kas oszczędności nie przewidywano wcale; zaczęły one powstawać dopiero w Państwie Polskiem po wojnie. Powstało ich do końca 1925 roku 18. W województwach zachodnich założono po wojnie 4 kasy, w południowych — 2.

Kasy były i są zakładane przez związki komunalne tak powiatowe, jak i miejskie; tym sposobem w jednym powiecie może być więcej niż jedna kasa. Ponieważ zaś kasa powiatowa znajduje się prawie zawsze w mieście powiatowem, gdzie często istnieje również kasa miejska, przeto w wielu małych miastach powiatowych, szczególnie b. zaboru pruskiego, znajdują się po 2 kasy. Czy takie gęste zakładanie kas, należących do różnych związków komunalnych, jest wskazane i celowe z punktu widzenia propagandy oszczędności, — to można kwestjonować. Obecnie, o ile nam wiadomo, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przy zatwierdzaniu nowozakładanych kas unika tego.

Dla nas samych istnienie kilku kas w powiecie lub mieście nie jest szkodliwe: przeciwnie nawet, rozwój takich kas wygląda na lepszy. Tak jest przedewszystkiem w województwach poznańskiem, pomorskiem i krakowskiem. Śląsk oraz woj. lwowskie i stanisławowskie wykazują odwrotne stosunki.

Przechodząc do działalności kas oszczędności' trzeba zaznaczyć, że właściwą działalność ich w Polsce można rozpatrywać dopiero od roku 1924, t.j. od chwili wprowadzenia waluty złotowej. Danych jednak z końca r. 1924 dla wszystkich kas Główny Urząd Statystyczny nie posiada, porównanie więc obecnych danych z tym rokiem jest niemożliwe. Tylko dla pewnej części kas Główny Urząd Statystyczny otrzymywał od połowy r. 1924 dane miesięczne o stanie i ruchu wkładów. Dane te były ogłaszane w *Wiadomościach Statystycznych.*

Ciekawsze będzie porównanie rachunków kas tutaj podanych z rachunkami tychże kas z przed wojny. Niestety, statystyka pruska podawała przeważnie dane ogólne dla prowincyj: jedynie co 5 lat, a ostatnio w r. 1909, były ogłaszane dane dla poszczególnych kas indywidualnie — musimy więc cofnąć się aż do roku 1909 (ob. *Zeitschrift des Königlich Preussischen Statistischen Landesamts,* 1911— II. *Abteilung*). Statystyka austrjacka podawała co rok dane dla poszczególnych kas (dla r. 1909 ob. *Osterreichische Statistik XCIII. Band, 2. fleft*).

Według powyższej statystyki było w r. 1909 na obecnem terytorjum województwa poznańskiego 80 kas, pomorskiego—28, górnośląskiej części województwa śląskiego—13, czyli razem 121 kas. Z tej liczby obecnie w województwie poznańskiem pozostało 76 (jedna kasa powiatowa dla powiatu Poznań-Zachód została w r. 1925 zlikwidowaną wskutek połączenia dwóch powiatów poznańskich w jeden; o trzech kasach-miejskich w Miasteczku i w Zaniemyślu oraz powiatowej w Wieleniu—wykazy wojewódzkie nie wspominają, zostały więc zapewne również zlikwidowane); w województwie pomorskiem pozostały wszystkie kasy w liczbie 28, w województwie śląskiem pozostało 11 (o dwóch

---

przedawać. i zapisane za Akcye Hypotheki z iednych Dóbr na drugie Dobra przenosić mogą, które Akcyow Kupna i Sprzedaży, tylko między Obywatelami a Obywatelami Kraiowemi, czynione bydź mogą. — Jaki z takowego Kupna i przedaży, dla Obywatelów, czasu swego, Awantaż wynikać będzie. — Jakim sposobem przez to samo, wszelkie Dobra Ziemskie, i Mieyskie, swą dzisieyszą Wartość daleko podwyższą, zkąd powszechne Kraiowe Bogactwa, powiększone nastąpią. — Nakoniec, iakim sposobem, do 20 Millionów, Akcye ułożone będą, i wielkość iedney Akcyi. — Jakim sposobem, w proporcyi Akcyów, Vota Akcyonistów w Lombardzie rachowane będą. — I iakim sposobem, wszelkie zastawy w Magazynach Lombardowych, i w Składach Montis Pietatis, od Ognia zabezpieczone będą, przez Assekuracye Kompaniow Assekuracyinych.— To wszystko, w Plancie obszernie obiaśniłem, o czym Chcący bydź doskonaley informowani, w teyże Plancie doczytać się mogą.

(d. c. n.).

kasach miejskich w Katowicach i w Pszczynie wykazy nie wspominają). Pewną trudność dla porównań sprawiają kasy powiatowe, które znajdowały się w miastach, obecnie będących na terytorjum państwa niemieckiego, ale których powiaty przeszły częściowo do Polski i odwrotnie. Do takich należą: powiatowa kasa w Złotowie (obecny powiat sępolneński, gdzie w roku 1919 została założona kasa powiatowa); powiatowa kasa w Wieleniu, o której wykazy wojewódzkie nie wspominają; powiatowa kasa w Bytomiu—ponieważ miasto Bytom przeszło do Niemiec; wreszcie kilka kas powiatowych na Górnym Śląsku, których siedziby przeszły również do Niemiec, ale których powiaty należą częściowo do Polski. W zasadzie w naszych obliczeniach kasy te odrzucaliśmy; wyjątek uczyniliśmy jedynie dla kasy w Złotowie, którą obecnie jakby zastępuje kasa w Sępolnie.

Dla kas oszczędności w b. Galicji i na Śląsku Cieszyńskim trudności powyższych niema; do obliczeń naszych braliśmy dane również z r. 1909. Kas komunalnych było tam wówczas 52; statystyka austrjacka podaje w swych publikacjach jeszcze dwie kasy niekomunalne: Kasę Galicyjską we Lwowie i Kasę Ruską w Przemyślu. Kasy te tutaj odrzucamy.

Liczba i suma wkładów, suma pożyczek, udzielanych przez Kasy, oraz suma funduszów rezerwowych w kasach przed wojną i po wojnie przedstasię jak następuje:

Województwa		Liczba kas	Liczba wkładów	Suma wkładów (oszczędn. i bieżących(	Suma pożyczek	Suma funduszów rezerwowych
				w tysiącach złotych		
Ogółem . .	r. 1909	173	685 943	701 680	576 464	44 623
	r. 1925	180	707 337	56 830	57 925	7 636
Województwa zachodnie z G. Śląskiem .	r. 1909	121	450 141	418 409	326 543	22 685
	r. 1925	123	419 786	33 831	32 549	2 443
Województwa południowe ze Śląskiem Cieszyńskim	r. 1909	52	235 802	283 271	249 921	21 938
	r. 1925	57	287 551	22 999	25 376	5 193
Woj. poznańskie	r. 1909	80	256 473	243 730	188 063	12 155
	r. 1025	81	299 890	21 467	21 616	1 845
Woj. pomorskie	r. 1909	28	125 578	110 547	86 329	6 168
	r. 1925	32	117 330	10 162	9 144	472
Woj. śląskie	r. 1909	16	92 916	108 137	87 754	7 439
	r. 1925	13	35 693	3 514	4 540	1 591
W tem Górny Śląsk	r. 1909	13	68 090	64 132	52 160	4 363
	r. 1925	10	2 566	2 202	1 789	126
Śląsk Cieszyński . . .	r. 1909	3	24 826	44 005	35 594	3 076
	r. 1925	3	33 127	1 312	2 751	1 465
Woj. krakowskie	r. 1909	19	122 145	153 250	133 206	11 769
	r. 1925	21	108 443	10 113	11 364	2 097
Woj. Lwowskie	r. 1909	15	43 435	41 407	38 947	3 440
	r. 1925	17	92 812	9 281	8 220	881
Woj. stanisławowskie	r. 1909	9	27 801	27 266	26 336	2 109
	r. 1925	10	34 215	1 512	1 790	419
Woj. tarnopolskie	r. 1909	6	17 595	17 343	25 838	1 544
	r. 1925	6	18 954	781	1 251	331

Liczby wkładów porównywać tu bez zastrzeżeń nie można: w r. 1909 była to liczba wkładów wogóle, obecnie jest to liczba książeczek, a więc bez liczby wkładów na rachunkach bieżących, które zresztą, są niewielkie. Cyfry w tych rubrykach stosunkowo mało się różnią w latach porównywanych; wynika to z tego, że liczne wkłady przedwojenne, niezwaloryzowane, stanowiące minimalne pozycje, były tu w r. 1925 wliczane, gdyż w kasach figurują jako oddzielne konta (np. powiatowa kasa oszczędności w Kościerzynie podaje liczbę książeczek 16,368 z uwagą, że w tem jest 13,000 książeczek na wkłady wojenne „Kriegssparbücher“, wynoszące od 5—10 marek). Z powyższych względów porównywanie przeciętnej wysokości wkładów pojedyńczych wydaje się tutaj bezcelowe.

Natomiast porównywanie dalszych 3 rubryk w powyższych tablicach daje bardzo ciekawe rezultaty. Naprzód konstatujemy, że stosunek b. dzielnicy pruskiej (woj zachodnie z Górnym Śląskiem)

i byłej dzielnicy austrjackiej (woj. południowe ze Śląskiem Cieszyńskim) do siebie w rubrykach sumy wkładów i sumy pożyczek wcale się nie zmienił (suma wkładów b. dzielnicy pruskiej w obydwóch latach wynosi około 60% sumy ogólnej, suma pożyczek około 57%). Jedynie stosunek sum funduszów rezerwowych zmienił się po wojnie dość znacznie na niekorzyść b. dzielnicy pruskiej (w r. 1909—51%, w r. 1925—tylko 32% sumy ogólnej).

Wkłady w r. 1925 stanowią 8,1% wkładów r. 1909, wykazując spadek 12-krotny. Najbliżej przeciętnego spadku stoją województwa poznańskie i pomorskie; województwa południowe (z wyjątkiem lwowskiego o czem była mowa wyżej) dają rezultaty coraz gorsze w miarę posuwania się na wschód. Prawie taki sam stosunek województw względem siebie widać w rubryce pożyczek udzielonych przez kasy; spadek ogólny jest tu 10-krotny. Inaczej jest co do funduszów rezerwowych, których ogólny spadek jest znacznie mniejszy prawdopodobnie wskutek tego, że duża ich część była przez kasy ulokowana w nieruchomościach, które nie uległy dewaluacji; stosunek województw względem siebie wynika tutaj z wyżej omawianej zmiany stosunku dwóch dzielnic.

Dla kas oszczędności w woj. centralnych i wschodnich, jako założonych już po wojnie, jedynem porównaniem mogą być kasy dwóch pozostałych dzielnic.

Porównanie kas woj. centralnych i wschodnich ze wszystkiemi kasami dwóch dzielnic pozostałych musiało wypaść na niekorzyść pierwszych, jako kas nowych, istniejących zaledwie kilka lat. Natomiast porównanie ich z kasami, założonemi w innych dzielnicach w tym samym czasie, t. j. w latach od 1919 do 1925 włącznie, wygląda inaczej. Przy dość dużej różnicy co do wkładów oszczędnościowych w porównaniu z woj. zachodniemi, widać stosunkowo niewielką różnicę w porównaniu z woj. południowemi, tak co do wkładów oszczędnościowych, jak i co do stosunku pożyczek udzielonych do sumy wkładów ogółem (oszczędnościowych i bieżących razem).

Dość dziwnie wygląda w powyższem zestawieniu przeciętna liczba książeczek w jednej kasie: w woj. centralnych i wschodnich stanowi ona mniej więcej tylko trzecią część takiejże liczby w innych dzielnicach. Należy przypuszczać, że ludność jest tu mniej przyzwyczajona do składania oszczędności nawet najdrobniejszych w komunalnych kasach oszczędności — ponieważ kasy takie przed wojną wcale nie istniały—i dlatego pojedyńcze wkłady zaczynają się od sum znacznie wyższych. Przeciętna wysokość jednego wkładu również to wykazuje: w woj. centralnych i wschodnich wynosi ona 236,32 zł., dla kas założonych po wojnie w woj. zachodnich 178,16 zł., w woj. południowych 71,39 zł. (dla wszystkich kas w tych dzielnicach odpowiednio 58,18 zł. i 78,69 zł.).

Dla bliższego zorjentowania się co do działalności kas ankieta podawała w swych formularzach jeszcze 2 rubryki: wysokość oprocentowania wkładów, oraz wysokość oprocentowania udzielonych przez kasy pożyczek, specjalnie wekslowych, gdyż tylko takie, jako krótkoterminowe, można było uważać za aktualne. Ta ostatnia rubryka nie została w naszych tablicach podana, ponieważ wykazała rezultaty wszędzie mniej więcej jednakowe — 24% w stosunku rocznym. Tylko w bardzo niewielkiej liczbie kas były te procenty niższe, chociaż i tam dochodziły często do tychże wysokości przez pobieranie dodatkowych prowizyj, kosztów i t. p. Rubryka zaś oprocentowania wkładów wykazuje dość znaczne różnice w kasach poszczególnych województw i poszczególnych rodzajów. Należy i tu jednak pamiętać, że oprocentowanie często zależy od dokonania lub niedokonania waloryzacji. Następnie w podawanych rubrykach najniższego i najwyższego oprocentowania stosunek pomiędzy niemi, rozpiętość tego oprocentowania, zależy w dużej mierze od liczby kas, branych pod uwagę. Tak więc w województwie poznańskiem i pomorskiem rozpiętość ta jest duża; w innych województwach znacznie mniejsza. Najniższy procent od wkładek (4%) dają kasy województwa poznańskiego i pomorskiego; w województwie krakowskiem jedna kasa podała również taki procent, zaznaczając jednak, że jest to procent, wypłacany „ustawowo, od wkładów zwaloryzować się mających“, Jako najwyższy procent wykazuje większość kas 20%. Przy ogólnem porównywaniu tych dwóch rubryk nasuwa się wniosek, że kasy słabo rozwinięte lub później założone dają procent stosunkowo większy, i odwrotnie, co jest zresztą zrozumiałe: kasy dawniej istniejące nie potrzebują sztucznie przyciągać klijenteli, a większa ilość pożyczek udzielonych dawno, nisko oprocentowanych, wreszcie pewien konserwatyzm wstrzymują zmiany procentu na wyższy.

Ankieta Ministerstwa Spraw Wewnętrznych nie daje oczywiście wszechstronnej statystyki komunalnych kas oszczędności. Taką statystykę stanowiłyby całkowite zamknięcia rachunkowe roczne, rachunki strat i zysków oraz inne dane sprawozdawcze, takie, jakie zbierała i ogłaszała statystyka pruska lub austrjacka. Ostatnio zostały opracowane, łącznie z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Ministerstwem Skarbu, nowe wzory dla takich sprawozdań rocznych, i należy przypuszczać, że już za rok ubiegły, 1926, będzie można na ich podstawie opracować całkowitą, pełną statystykę komunalnych kas oszczędności.

Sieć kas oszczędności miejskich i powiatowych w Polsce.

Województwo	Liczba powiatów	Liczba kas oszczędności	Liczba powiatów w których niema kas	są kasy po 1 w powiecie	2	3	4
Polska	265a	204	137	77	30	17	4
M. st. Warszawa	1a	1	—	1	—	—	—
Warszawa	23	3	20	3	—	—	—
Łódź	13a	1	12	1	—	—	—
Kielce	16	5	11	5	—	—	—
Lublin	19	4	15	4	—	—	—
Białystok	13	3	10	3	—	—	—
Wilno	9	—	9	—	—	—	—
Nowogródek	7	—	7	—	—	—	—
Polesie	10	—	10	—	—	—	—
Wołyń . . . , .	10	1	9	1	—	—	—
Poznań	35a	82	—	7	12	13	3
Pomorze	18a	33	—	6	9	3	—
Śląsk	9a	16	1	2	5	—	1
Kraków	22a	21	4	16	1	1	—
Lwów	27a	18	11	14	2	—	—
Stanisławów	16	10	7	8	1	—	—
Tarnopol	17	6	11	6	—	—	—

a Przy obliczaniu ilości kas w powiatach uważano miasta wydzielone za jednostkę z odpowiednim powiatem, tym sposobem liczba powiatów tu podana, jest mniejsza od ich liczby rzeczywistej, prawnej.

Wkłady i pożyczki i fundusze rezerwowe w kasach oszczędności miejskich i powiatowych.

Województwa Rok założenia kas	Liczba kas czynnych	Liczba książeczek oszczędnościowych	Suma wkładów oszczędnościowych (Złote i grosze)	Suma wkładów na rachunkach bieżących (Złote i grosze)	Suma pożyczek wydanych przez kasę (Złote i grosze)	Suma funduszu rezerwowego (Złote i grosze)	Oprocentowanie wkładów oszczędnościowych najniższe	Oprocentowanie wkładów oszczędnościowych najwyższe	Przeciętna wysokość wkładów na 1 książeczkę
Polska ogółem . .	198	711 847	48 504 894,89	9 733 416,84	59 599 703,29	7 722 833,22	4 %	20 %	68,14
do—1900 . .	140	635 401	38 934 666,14	7 857 130,35	48 287 679,67	6 924 481,34	4 „	20 „	61,28
1901—1914 . .	30	65 422	7 744 963,63	1 382 574,26	8 894 138,53	648 706,51	4 „	18 „	118,38
1915—1918 . .	4	2 007	131 049,10	—	174 572,02	16 937,70	6 „	18 „	65,29
1919—1925 . .	24	9 017	1 694 216,02	493 712,13	2 243 313,07	132 707,67	4 „	20 „	187,89
M. st. Warszawa ogółem	1	766	575 562,57	225 286,—	669 687,—	—	12 „	12 „	751,38
1919—1925 . .	1	766	575 562,57	225 286,—	669 687,—	—	12 „	12 „	751,38
Warszawa ogółem . .	3	297	134 677,95	2 747,61	209 762,10	9 846,84	12 „	20 „	453,49
1919—1925 . .	3	297	134 677,95	2 747,61	209 762,10	9 846,84	12 „	20 „	453,49

Wkłady i pożyczki i fundusze rezerwowe w kasach oszczędności miejskich i powiatowych (dok.)

Województwa Rok założenia kas	Liczba kas czynnych	Liczba książeczek oszczędnościowych	Suma wkładów: oszczędnościowych	Suma wkładów: na rachunkach bieżących	Suma pożyczek wydanych przez kasę	Suma funduszu rezerwowego	Oprocentowanie wkładów oszczędnościowych: najniższe	Oprocentowanie wkładów oszczędnościowych: najwyższe	Przeciętna wysokość wkładów na 1 książeczkę
			Złote i grosze						
Łódź ogółem . . .	1	107	24 587,15	247,50	53 549,52	—	12 %	12 %	229,78
1919—1925 . .	1	107	24 587,15	247,50	53 549,52	—	12 „	12 „	229,78
Kielce ogółem . .	5	642	207 508,14	74 621,37	405 784,80	34 372,43	12 „	18 „	323,22
1919—1925 . .	5	642	207 508,14	74 621,37	405 784,80	34 372,43	12 „	18 „	323,22
Lublin ogółem . .	4	726	69 496,47	4 300,—	169 824,01	30 461,89	12 „	15 „	95,72
1919—1925 . .	4	726	69 496,47	4 300,—	169 824,01	30 461,89	12 „	15 „	95,72
Białystok ogółem . .	3	1807	41 743,42	11 612,54	131 225,84	1 397,55	12 „	12 „	23,10
1919—1925 . .	3	1807	41 743,42	11 612,54	131 225,84	1 397 55	12 „	12 „	23,10
Wołyń ogółem . .	1	165	12 237,32	24 846,65	34 783,24	10 529,11	12 „	12 „	74,16
1919—1925 . .	1	165	12 237,32	24 846,65	34 783,24	10 529,11	12 „	12 „	74,16
Poznań ogółem . .	81b	299 890	15 800 853,13	5 666 426,44	21 615 860,14	1 845 142,82	4 „	20 „	52,68
do—1900 . .	66	282 898	14 657 329,13	5 544 560,80	20 198 750,91	1 698 689,63	4 „	20 „	51,81
1901—1914 . .	12b	16919	1 122 510,26	115 181,23	1 387 515,01	139 027,21	4 „	12 „	66,30
1915—1918 . .	2	32	7 296,70	—	9 664,22	3 468,45	6 „	8 „	228,02
1919—1925 . .	1	41	13 716,39	6 684,41	19 930,—	3 957,53	8 „	12 „	334,54
Pomorze ogółem . .	32b	117 330	8 475 706,51	1 685 696,24	9 143 676,43	472 327,24	4 „	20 „	72,23
do—1900 . .	24	109 845	7 734 241,32	1 511 514,81	8 498 267,03	424 009,36	4 „	20 „	70,41
1901—1914 . .	5b	4 654	243 503,16	32 997,08	255 334,92	33,496,85	4 „	18 „	52,32
1915—1918 . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919—1925 . .	3	2 831	497 962,04	141 184,35	389 074,48	14 821,03	4 „	12 „	175,89
Śląsk ogółem . .	13c	35 693	3 138 921,72	374 623,83	4 530 912,11	1 591 420,80	5 „	15 „	87,94
do—1900 . .	11b	34 848	2 957 893,27	363 184,95	4 288 184,46	1 558 287,70	6 „	15 „	84,88
1901—1914 . .	2d	845	181 028,45	11 438,88	251 727,65	33 133,10	6 „	8 „	214,23
1915—1918 . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919—1925 . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kraków ogółem . .	21	108 443	9 765 501,69	347 026,38	11 364 494,20	2 097 020,60	4 „	20 „	90,05
do—1900 . .	16	100 710	8 842 946,88	287 541,90	10 324 036,34	2 085 984,93	4 „	20 „	87,80
1901—1914 . .	4	5 960	829 237,02	59 484,48	946 317,17	10 192,04	12 „	18 „	139,13
1915—1918 . .	1	1 773	93 317,79	—	94 139,69	843,63	10 „	18 „	52,63
1919—1925 . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lwów ogółem . .	17	92 812	8 025 273,19	1 255 434,49	8 220 220,91	880 785,57	8 „	15 „	86,47
do—1900 . .	11	56 911	3 738 665,14	91 961,90	2 254 300,88	451 305,—	10 „	15 „	48,12
1901—1914 . .	6	35 901	5 286 608,05	1 163 472,59	5 965 920,05	429 480,57	8 „	14 „	147,25
1915—1918 . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919—1925 . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stanisławów ogółem .	10	34 215	1 503 201,76	8 967,80	1 789 611,60	418 571,05	5 „	15 „	43,93
do—1900 . .	6	31 235	1 273 963,89	6 786,10	1 472 828,66	375 247,40	5 „	15 „	40,78
1901—1914 . .	1	1 143	82 076,69	—	86 322,75	3 376,74	12 „	12 „	71,80
1915—1918 . .	1	202	30 434,61	—	70 768,11	12 625,62	10 „	10 „	157,66
1919—1925 . .	2	1 635	116 724,57	2 181,70	159 682,08	27 321,29	12 „	12 „	71,39
Tarnopol ogółem . .	6	18 954	729 623,86	51 579,99	1 251 311,39	330 957,32	8 „	15 „	38,49
do—1900 . .	6	18 954	729 623,86	51 579,99	1 251 311,39	330 957,34	8 „	15 „	38,48
1901—1914 . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1915—1918 . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919—1925 . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—

a Wszystkie kasy w b. dzielnicy rosyjskiej powstały w latach 1919—1925.
b Pozatem i kasa w r. 1925 nieczynna. c 3 kasy w r. 1925 nieczynne. d 2 kasy w r. 1925 nieczynne.

U w a g a. Do sum powyższych nie doliczono sum podanych przez kasy w markach niemieckich lub w koronach austrjackich.

KRONIKA GOSPODARCZA i SKARBOWA

Z Biura Zjazdów Instytucyj Oszczędnościowych.

W dniu 19 b. m, odbyło się w gmachu P. K O. Zebranie Organizacyjne członków Biura Zjazdów Instytucji Osrczędnościowych w Polsce, powołanego do życia przez Ogólno-Krajowy Zjazd Oszczędnościowy, odbyty w dnlach 31.X i 1.XI r. ub.

Po zacgajeniu obrad przez Prezesa P. K. O., p. D-ra Emila Schmidta, który zaproponowai na przewodniczącego starostę skierniewickiego i Vice-Prezesa Biura Zjazdów Samorządu Ziemskiego, p. Wacława Gajewskiego, złożzł sprawozdanie z prac dotdchczasowych Vice-Prezesa Komitetu Organizacyjnego Biura p. Dymitr Szarzyński.

Ze sprawozdania wynika, że w okresie organizacyjnym dokonano zalegalizowania statutu Biura; wydrukowano uchwały Zjazdu Oszczędnościowego i rozesłano je wszystkim instytucjom oszczddnościowym, komunalnym, oraz większym spółdzielczym, opracowano i wydano w 2.000 egz. Pamiętnik Zjazdu zawierający pełny stenogram obrad referaty i przebieg dyskusji, wreszcie rozesłano statut Biura i zaproszenia do zgłaszania członkostwa.

Po złożeniu sprawozdania Komitetu, sekretarz Biura p. B. Mrozowski, zreferował preliminarz budżetu na rok bieżący, zamykający się po stronie dochodów i wydatków sumą zł. 14.500.

Zebranie udzieliło Komitetowi absolutorjum, i zatwierdziło budżet, uchwalając jednocześnie podziękowania: Prezesowi P. K. O. p. D-owi Schmiotowi, za jego inicjatywę i pomoc okazywaną Biuru, oraz Komitetowi za jego dotychczasową pracę.

W wyniku wybcrów do Rady Zjazdów weszli Panowie: 1. Dr. Emil Schmidt (Prezes P. K. O.), 2. St. Sikorski (Dyzektor Centralnej Kasy Spół. Roln.), 3. Leon Twarecki (Dyrektor Krajowego Patronatu Spółdz. Roln. Lwów), 4. Kazimierz Słomski (Kierownik Komunalnego Zw. Kredyt. Poznań), 5, Dr. St. Niemczycki (Prezes T-wa Oszczędności Ludowych Lwów), 6 Piotr Załuski (Kierownik Związku Rewizyjn. Polskich Spółdz. Roln. w Warszawie), 7. Kpt. Henryk Inlender (Sekretarz Związku Rewiz. Wojsk. Spółdz. w Warszawid), 8. Inż. Aleksander Berkonheim (Dyr. Związku Żydow. Tow. Spółdz. Warszawa), 9. Dr. Bronisław Zakrzewski (Sekretarz Prezydjum P. K. O.), 10. Dr. St. Dobicek (Dyrektor Galicyjskiej Kasy Oszczędności Lwów), 11. Dr. Tadeusz Fedorowicz (Dyrektor Kasy Oszczędności m. Krakowa), 12. Dyr. Nadolny (Kasa Oszczędności pow. Lubawskiego), 13. Józef Koziecki (Dyrektor Kasy Oszczędności pow. Piotrkowskiego), 14. Mieczysław Szczepkowski (Dyrektor Kasy Oszczędności m. Warszawy), 15. Senator J. Zdanowski (Prezes Rady Zjazdów Samorządu Ziemskiego w Warszawie), 16. Stanisław Kurojusz (Bank Spółdzielczy przemysłowców Łomżyńskich), 17. Feliks Piskorski (Dyrektor Kasy Spółdzielczej „Przyszłość" w Sokołowie).

Delegowani przez instytucje przewidziane w statucie Biura weszli do Rady Zjazdów Panowie:

1. Dr. Tadeusz Wichciński (Vice-Prezes P.K.O.), 2. Dr. Paweł Sporysz (Bank Gospodaostwa Krajowego), 3. Władysław Ludkiewicz (Państwowy Bank Rolny), 4. Dymitr Szarzyński (Polski Bank Komunalny), 5. Dr. Sóefan Uhma (Związek Polskich Kas Oszcządności Lwów), 6. Tadeusz Adamczewski (Komunalny Związek Kredytowy Poznań), 7. Wacław Gajewski (Związek Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności Warszawa).

Pierwsze posiedzenie Rady Zjaodów odbędzie się w najblizszym czasie.

Stan wkładek Oszczędności złotowych łącznie z dolarowymi w 56 Kasach Oszczędności zrzeszonych w Związku Polskich Kas Oszczędności we Lwowie a działających na terenie województwa Śląskiego, Krakowskiego, Lwowskiego, Tarnopolskiego i Stanisławowskiego wynosił z dniem 31.V 1927.

	zł. 72,259,125,30
w porównaniu ze stanem z 20.IV 1927.	„ 68,207,380,14
okazuje się przyrost w miesiącu maju b. r.	„ 4,051,745,16

Z 60 Kas Oszczędności należących do Związku tylko 44 nadesłało wykazy za maj — przy 12 uwzględniono stan z poprzedniego miesiąca, 8. jeszcze nie uruchomione a jedna zalega z wykazami od dłuższego czasu.

Wpływy z danin i monopoli państwowych za I i II dekadę maja b. r.

Wedle tymczasowych zestawień kasowych wpływy z danin publicznych i monopolów państwowych w czasie od 1 do 20 maja b. r. wynoszą ogółem 116,1 milj. zł.

W tej sumie podatki bezpośrednie wraz z podatkiem majątkowym przyniosły 29,4 milj. zł. 10% nadzwyczajny dodatek do danin 4,7 milj. zł podatki pośrednie 12,7 milj. zł. cła 24,2 milj. przyczem zaznaczyć należy, że kwota cła przy-

wozowego jest w tym miesiącu wyjątkowo wysoka, gdyż wpłynęło 8,7 milj. zł. z rozrachunku w Wolnem m. Gdańskiem za rok poprzedni opłaty stemplowe przyniosły 9,8 milj. monopole 35,2 milj. w tej kwocie monopol tytuniowy 20 mij. monopol spirytusowy 15,3 milj. zł.

W analogicznych okresach dwudekadowych w miesiącach poprzednich wpływy były następujące: w styczniu 100,2 milj. zł., w lutym 88,9 milj. zł. w marcu 106,6 milj. zł. w kwietnię 79,1 milj. zł. Z porównania tego wynika, że wpływy w miesiącu maju przekraczają wpływy poprzednich miesięcy oraz kwoty preliminowane z tych źródeł.

Szybki wzrost rezerwy funduszów skarbowych.

Rezerwa funduszów skarbowych, która w styczniu 1926 roku wynosiła znikomą sumę zaledwie tylko 16 miljonów złotych, poczynając od września 1926 roku wzrasta w tempie niezwykle szybkiem. Gdy w dniu 31 września 1926 wynosiła ona jeszcze sumę 44,7 miljonów złotych, w dniu 31 marca r. b. 195,2 miljonów złotych, w dniu zaś 31 maja r. b. już 234,6 miljonów złotych. W czerwcu r. b. spodziewany jest dalszy wzrost. Wzrost powyższy rezerwy funduszów skarbowych świadczy dobitnie o nader pomyślnej konjunkturze gospodarki skarbowej.

Pomyślne wyniki gospodarki budżetowej w r. 1927.

Rok kalendarzowy 1927, poczynając od 1 stycznia wykazuje w poszczególnych miesiącach stale znaczne nadwyżki dochodów państwowych nad wydatkami. Mianowicie w styczniu r. b. dochody państwowe wynosiły 191,3 miljonów złotych, wydatki 172,3 miljonów złotych, nadwyżka zaś dochodów nad wydatkami 19,0 miljonów złotych; w lutym r. b. dochody wynosiły 165,5 miljonów złotych, wydatki 148,6 miljonów złotych, nadwyżka dochodów nad wydatkami 16,9 miljonów złotych; w marcu r. b. dochody 248,1 miljonów złotych, wydatki 221,9 miljonów złotych, nadwyżka dochodów nad wydatkami 26,2 milj. złotych. Łącznie w pierwszym kwartale r. b. dochody państwowe wyniosły 604,9 miljonów złotych, wydatki 542,8 miljonów złotych, nadwyżka dochodów nad wydatkami za pierwszy kwartał r. b. 62,1 miljonów złotych. W kwietniu r. b. dochody wynosiły 202,6 miljonów złotych, wydatki 166,1 miljonów złotych, nadwyżka dochodów nad wydatkami 36,5 miljonów złotych; wreszcie w maju r. b. dochody 210,0 miljonów złotych, wydatki 189,8 miljonów złotych, nadwyżka dochodów nad wydatkami 20,2 miljony złotych. Łącznie dochody za kwiecień i maj r. b. wyniosły 412,6 miljonów złotych, wydatki 355,9 miljonów złotych, nadwyżka dochodów nad wydatkami 56,7 miljonów złotych, Ogółem za pięć pierwszych miesięcy r. b. dochody wyniosły 1017,5 miljonów złotych, wydatki zaś 898,7 miljonów złotych nadwyżka przeto dochodów państwowych nad wydatkami wyniosła w tym okresie poważną sumę 118,8 miljonów złotych. Z powyższego wynika, że dochody i wydatki państwa kształtują się w bieżącym roku kalendarzowym nadspodziewanie pomyślnie.

Wzrost dochodów państwowych.

Nowy rok budżetowy 1927/8 rozpoczął się znaczną nadwyżką budżetową. W kwietniu r. b. nadwyżka dochodów państwowych nad wydatkami wyniosła 36,5 miljonów złotych w maju r. b. 20,2 milj. zł., łącznie za kwiecień i maj r. b. t.j. za dwa pierwsze miesiące bieżącego roku budżetowego nadwyżka budżetowa wyniosła przeto 56,7 milj. złotych. Wyniki powyższe należy uznać za nader pomyślne tembardziej gdy się zważy, że w omawianym okresie dwumiesięcznym nie przypadały terminy płatności ważniejszych podatków, że zaś z drugiej strony wydatki na roboty publiczne były w tym okresie w związku z sezonem wiosennym wzmożone.

Kredyty lombardowe w P. K. O.

Kredyty lombardowe są udzielane przez P. K. O. pod zataw: papierów państwowych i akcyj Banku Polskiego, papierów komunalnych i hipotecznych i wreszcie, niektórych papierów dywidendowych. W ciągu pierwszego kwartału r. b. kwota tych pożyczek wzrosła, w porównaniu ze stanem na dzień 1 stycznia r. b. o niespełna pół miljona złotych i wynosiła 1 kwietnia r. b. 3,266 tysięcy złotych Na pożyczki lombardowe przeznaczyła P. K. O. 10 miljonów złotych, jak więc z poprzednich cyfr wynika, tylko niespełna jedna trzecia część kontyngentu ich została przez rynek kredytowy wyzyskana. Przy kredyłach tych pobierała P. K. O. do dnia 10 marca r. b. 14 proc. w stosunku rocznym, od tego zaś terminu zmniejszono ich oprocentowanie, a mianowicie: pod zastaw papierów państwowych i akcyj Banku Polskiego na 12 proc. papierów zaś komunalnych i hipotecznych tudzież dywidendowych na 13 proc., w stosunku rocznym. W dniu 14 kwietnia r. b przeprowadzono dalszą zniżkę stopy procentowej, a mianowicie: pod zastaw papierów państwowych, akcyj Banku Polskiego na 10½ proc., papierów komunalnych i hipotecznych na 11½ proc. i papierów dywidendowych na 11½ proc.

„Przegląd Gospodarczy"

Wyszedł z druku zeszyt 12 „Przeglądu Gospodarczego" z dnia 15 czerwca r. b, zawierający następującą treść: „Przegląd sytuacji" — H. T.; „Synteza roku ubiegłego" — Andrzej Wierzbicki; „Umowy krajowe i międzynarodowe w hutnictwie cynkowem" —J. Dębicki; „Przemysł ceglarski w Polsce w 1926 r." — S. S-n.; „Stan zatrudnienia w Rosji" — J. B.

Ponadto numer zawiera Kronikę krajową i zagraniczną, Rynek pieniężny oraz Rynki towarowe.

Adres Redakcji i Administracji: Warszawa, Śto-Krzyska 13, tel. 509-04. godz. 4—6. Konto czekowe P. K. O. № 92.	Prenumerata wraz z przesyłką pocztową: Rocznie . . . 32 zł. Kwartalnie . . . 8 „ Miesięcznie . . 3 „	Ceny ogłoszeń: 1/1 strona 300 zł. 1/2 strony 150 zł. 1/4 strony 100 zł. Drobne: 30 groszy za wiersz jednolamowy. Kolumna ogłoszeń liczy 4 łamy.

Prosimy o wpłacanie prenumeraty za kwartał II-gi r. b., na konto czekowe Administracji czasopisma „Oszczędność" w P. K. O. № 92.

Redakcja i Administracja czynne codziennie, prócz świąt i niedziel w godz. od 10 do 12 i od 5 do 7 po poł.

Redaktor: LUCJUSZ DURA. Wydawca: „Oszczędność" S-ka Wydawnicza.

Druk Jana Górnickiego Nowy-Świat № 57. Tel. 152-16.